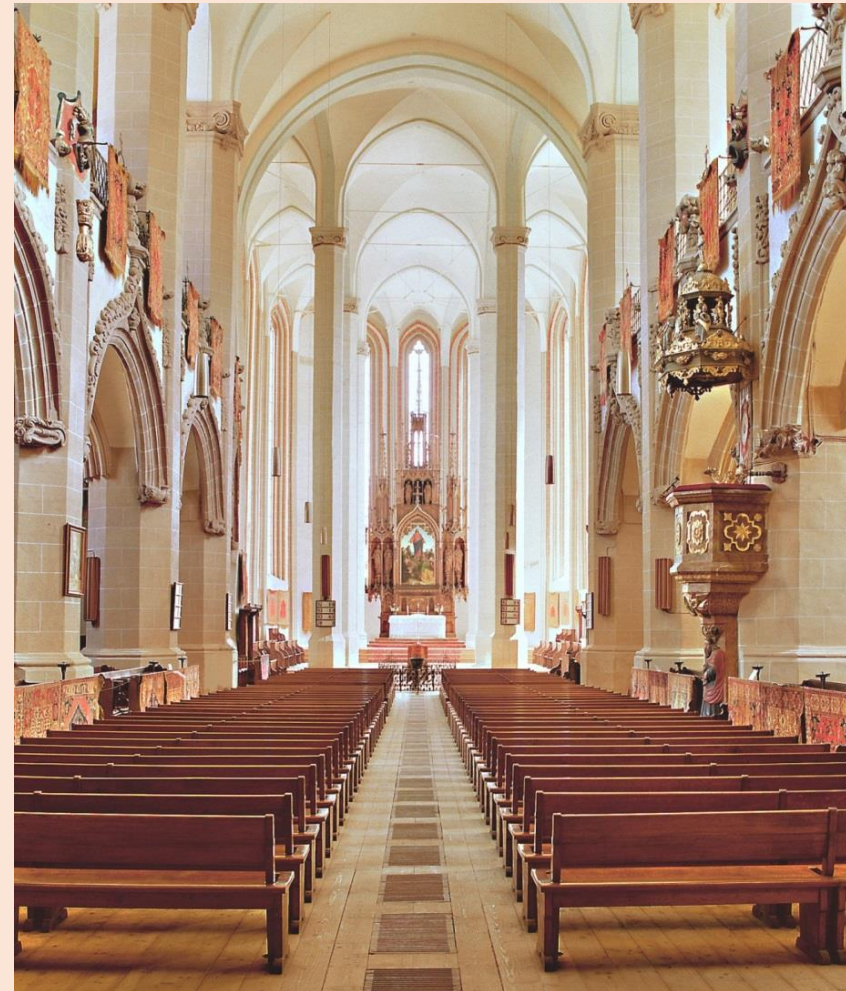

REFORMÁCIÓ ÉS ELLENREFORMÁCIÓ MAGYARORSZÁGON

1. Lutheri tanok (ev.)

↓
német → szászok – Erdély
– Szepesség
→ Felvidék – németek
– magyarok
+ mai szlovákok
egy része

Brassó, Fekete templom

Sylvester János – ?
TK 28. o.

*Ulj Testamentũ Mag'ar
ńelven mell'et az Gõrõg és
Diak ńelvbõl vijonnan
fordijtank az Mag'ar nipnek
Kerefst'en hűtben valo
ippũlĩfire*

Lónya, ref. templom

2. Kálvini reformáció (ref.)

- m.-ok
- presbitérium ~ m. rendi gondolat
- Hódoltság
 - Debrecen, a „kálvinista Róma”
 - Melius Juhász Péter – ?
- Erdély TK 28/17.
- M. Kir. – legkevésbé terjed – ?
- ref. templom jellemzői – ?

3. Erdély

a) m. – ref.

– unit. – Heltai Gáspár kolozsvári prédikátor – ?

– Dávid Ferenc
(ev. → ref. → unit.)

– kat.

b) szász → ev.

c) székely – kat.

– ref.

– kevesen: szombatos – ?

d) románok – ?

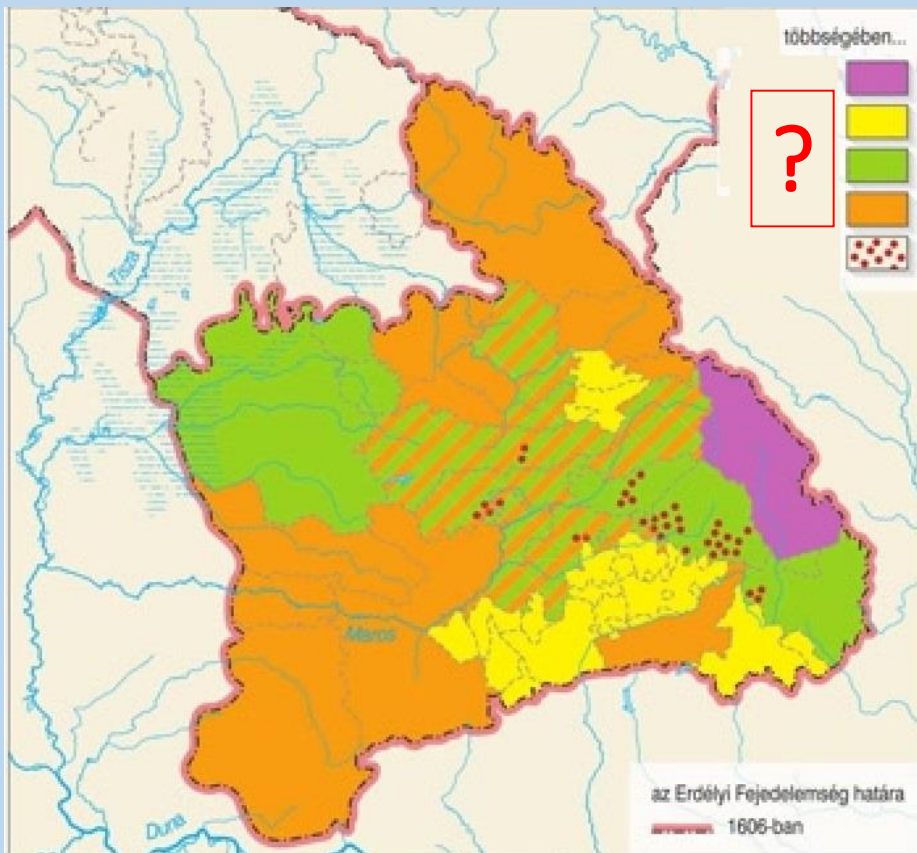
e) 1590' – 4 bevett vallás ~ viszonylagos vallási türelem

≠ 1568 ! **TK 36. o.**

értékelése!

vallási türelem ≠ vallásbéke – !

96.2. Erdély vallási térképe a 16–17. században

„Urunk ő felsége miképen ennek előtte való gyűlésibe országával közönséggel az religio dolgáról végezött, azonképen mostan és ez jelen való gyűlésébe azont erősíti, tudniillik hogy mindön helyökön az prédikátorok az evangeliomot prédikálják, hirdessék, kiki ő értelme szerint, és az község ha venni akarja, jó, ha nem pedig senki kényszerítéssel ne kényszerítse az ű lelke azon meg nem nyúgodván, de oly prédikátort tarthasson, az kinek tanítása ő nékie tetszik. Ezért pedig senki az superintendensök közül, se egyebek az prédikátorokat

meg ne bánthassa, ne szidalmaztassék senki az religióért senkitől, az elébbi constitutiók szerint, és nem engedtetik ez senkinek, hogy senkit fogsággal, avagy helyéből való priválással fenyögessön az tanításért, mert az hit Istennek ajándéka, ez hallásból lészön, mely hallás Istennek igéje által vagyon” – ?

hagyományos értelmezése – ?

1568 ↔ a valóság – ?

- nincs felsorolva, mire vonatkozik (zsidók, szombatosok, ortodoxok?)
- katolikusok: nem lehet püspökük (– ?), jezsuiták kitiltva
- unitáriusok: nincs egyházi struktúrájuk, sem lezárt hittanuk (Dávid F. 1579-ben börtönben †)

egy csaknem teljesen protestánssá lett országban a ref. diadalának véglegesítése

1590-es évek: valóban kialakul a későbbi gyakorlat: 4 bevett vallás – !

L ?

Számos esetben tartottak a tordai kat. templomban országgyűléseket, itt hirdették ki az 1568-as törvényeket is

4. Magyar nyelvű írásbeliség

- Károli Gáspár (ref.) → vizsolyi Biblia
- hitviták
- nyomdák
a könyv luxuscikkből használati tárggyá válik (16. sz. vége: parasztkalendárium)
- ref. kollégiumok ≈ főiskolák (Sárospatak, Debrecen)

Σ ref. fő hatásai Mo.-on

1. anyanyelvű írásbeliség
oktatás
2. Mo. lakosságának 80–90 %-a prot.
1600 körül

*Vizsoly, ref.
templom*

5. Kat. megújulás

a) Pázmány Péter

† 1637

– jezsuita

– eszt. érsek

↳ székvárosa – ?

– szónok, beszédei → barokk irod.

– főurak visszatérítése

↓
17. sz.: rekatolizáció Mo.-on

Cuius regio...

PP: vonzó példát nyújtva

Habsburgok: erőszakosan

TK

38/19.,

20., 21.

– kiáll a m. rendi jogokért

– Nagyszombat, 1635: egyetem

2 fakultás

1667, 1769, 1777, 1784, 1921, 1950

– bp.-i szobra – ?

Budapest. Apponyi-tér. — Apponyi Place, — Place d'Apponyi. — Apponyi-Platz.

b) Káldi Gy. → ?

c) barokk — ?

d) felsőtábla főrendjeinek
1/3-a katolikus főpap
Rudolf (1576–1608)
→ erőszakos ellenref.
pl. templomok elvétele

?

Nagyszombat,
jezsuita
(egyetemi)
templom

